

[Undervisningsministeren.]

liv. Der skal fra statens side kun ydes tilskud under forudsætning af, at der fra lokal side ydes så væsentlige tilskud, at orkestrenes drift i øvrigt er sikret. Ligeledes må det stadig være overladt til lokalt initiativ, om et orkester skal oprettes eller ej, men lovforslaget er et rammeforslag i den forstand, at ethvert orkester, uanset om det eksisterer nu eller først bliver oprettet senere, kan få tilskud, såfremt det har mulighed for at opfylde lovens betingelser.

I forslagens § 2 er for ydelse af statstilskud fastsat en række betingelser, der skal sikre, dels at orkestret har et sundt økonomisk grundlag ved stedlige tilskud, dels at orkestret har en sådan størrelse og sammensætning, at der er basis for, at orkestret kan arbejde på kunstnerisk forsvarlig måde. Endelig må det være en helt naturlig betingelse for, at staten skal træde til, at orkestrets arbejde i betragteligt omfang kommer hele landsdelen til gode.

Statstilskuddet ydes i henhold til § 3 med halvdelen af orkestrets samlede godkendte lønningsudgifter (herunder lønning til kapelmestre, assistenter, regissører med flere), og det er tanken at godkende musikerlønninger, der stort set svarer til lønningerne ved de statslige orkestre i København. Det er en forudsætning, at mindst $\frac{3}{4}$ af de resterende lønningsudgifter tilskydes fra kommunal side, medens indtil $\frac{1}{4}$ kan udredes af orkestrets løbende driftsindtægter. Når det ikke ubetinget kræves, at kommunen skal yde tilskud af samme størrelse som staten, har det sin årsag i, at landsdelsvirksomheden falder uden for, hvad hjemstedskommunen med rimelighed bør bidrage til løsningen af. I konsekvens af dette synspunkt har man ment, at orkestre, der har deres væsentlige funktion som landsdelsorkestre, vil kunne opnå et større lønningsstilskud fra staten, nemlig indtil $\frac{3}{4}$. Der sigtes hermed først og fremmest til Sønderjyllands Symfoniorkestre, som gør et meget betydningsfuldt nationalkulturelt arbejde, og som er placeret i en landsdel, i hvilken ingen større bykommuner findes.

Ligeledes foreslås det i § 4, at der bliver hjemmel til efter ministerens skøn i hvert enkelt tilfælde at give orkestre, som ikke kan opfylde alle tilskudsbetingelserne i henhold til lovforslagets § 2, men som inden

for deres muligheder udfører et godt og kunstnerisk forsvarligt arbejde, et vist statstilskud, bl. a. under forudsætning af rimelige kommunale tilskud.

Jeg tror, at en gennemførelse af dette lovforslag vil betyde umådelig meget for dansk musikliv, en side af dansk kultur, som man måske af og til kan være tilbøjelig til at overse en smule fra det offentliges side. Landsdelsorkestrenes betydning for dansk kultur må vurderes meget højt. Det står nu til den lovgivende myndighed at give orkestrene sådanne arbejdsvilkår, at de kan fortsætte og udbygge det arbejde, hvorom der overalt står så megen respekt.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale til det hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Jeg har dernæst den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Rask-Ørsted-Fondet (Danmarks internationale videnskabelige fond)*.

Dette lovforslag går ud på en ændring af § 2 i lov nr. 555 af 4. oktober 1919 om oprettelse af Rask-Ørsted-Fondet som ændret ved lov nr. 274 af 9. juni 1948 og en ændring af § 3 i loven af 1919, således som den er ændret ved lov nr. 274 af 9. juni 1948 og lov nr. 211 af 11. juni 1954.

Lovforslaget, der fremsættes på grundlag af et andragende fra bestyrelsen for Rask-Ørsted-Fondet, er ledsaget af udførlige bemærkninger. Jeg skal derfor indskrænke mig til at omtale det væsentlige i lovforslaget. Rask-Ørsted-Fondets årlige rådighedsbeløb udgjorde oprindeligt 250 000 kr. og blev ved lovændring i 1948 forhøjet til 400 000 kr. og ved lovændring i 1954 til 500 000 kr.

Fondets formål er at støtte dansk videnskab i forbindelse med mellemfolkelig forskning, og dette formål fremmes navnlig ved bevillinger til oversættelse af danske videnskabelige arbejder til et af hovedsprogene, til udgivelse af danske, skandinaviske og internationale videnskabelige tidsskrifter på hovedsprogene, til indkaldelse af udenlandske videnskabsmænd som foredragsholdere, til ophold her for udenlandske videnskabsmænd for at deltage i videnskabeligt samarbejde med danske videnskabsmænd og til studieophold og deltagelse i videnskabe-

[Undervisningsministeren.]

lige ekskursioner, møder, symposier og kongresser i udlandet for danske videnskabsmænd.

Fondets virksomhed er således af afgørende betydning både for at opretholde den for dansk videnskab livsnødvendige kontakt med udlandet og for at gøre dansk forsknings resultater tilgængelige for udenlandske videnskabsmænd.

De stedfundne forhøjelser af fondets årlige rådighedsbeløb, senest til 500 000 kr., har givet fondet mulighed for nogenlunde at imødekomme behovet inden for fondets virkeområde. De stadige prisstigninger og særlig den stadige intensivering af det internationale videnskabelige samarbejde har nu på ny gjort en forhøjelse af fondets årlige rådighedsbeløb stærkt påkrævet dels for at muliggøre en forhøjelse af de takster, hvorefter flere arter af de af fondet ydede bevillinger fastsættes, dels for at det ikke skal være nødvendigt at afslå velmotiverede ansøgninger.

På grundlag af de nuværende forhold regner fondets bestyrelse med, at en forhøjelse af fondets årlige rådighedsbeløb fra 500 000 kr. til 750 000 kr. vil skabe en rimelig balance mellem fondets evne og behovet for økonomisk støtte under fondets virkeområde, og jeg må anse det for meget ønskeligt, at en sådan forhøjelse gennemføres fra 1. april 1961 at regne.

Ved lovændringen i 1948 blev Århus universitet repræsenteret i fondets bestyrelse med 4 medlemmer. Efter at universitetet nu er blevet udbygget med yderligere et fakultet, har universitetet fremsat ønske om en forhøjelse af sin repræsentation i fondets bestyrelse med 1 til 5, og jeg må anse det for naturligt, at universitetets ønske imødekommes.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Jeg har endelig den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om statens overtagelse af Vordingborg Seminarium* samt *forslag til lov om statens overtagelse af Gjedved Seminarium*.

Både Vordingborg og Gjedved Seminarier er private, selvejende institutioner, der i lighed med de øvrige i øjeblikket eksiste-

rende 19 private seminarier modtager stats-tilskud. Initiativet til den foreslåede stats-overtagelse kommer i begge tilfælde fra seminarierne selv, idet de over for ministeriet har fremsat ønske herom. Ministeriet har bl. a. under hensyn til det ønskelige i udvidelsen af adgangen til vederlagsfri læreruddannelse og for at tilvejebringe et mere ligeligt forhold imellem antallet af statsseminarier og private seminarier fundet det rimeligt at søge de to seminariers andragerer imødekommet, da statsovertagelsen i begge tilfælde vil kunne finde sted på vilkår, der må anses for tilfredsstillende for staten.

Der har i mange år her i landet været tradition for, at uddannelsen af lærere til folkeskolen foruden på de af staten drevne seminarier blev givet på private, af staten anerkendte seminarier. Tilvæksten af seminarier har i en årrække næsten udelukkende fundet sted gennem oprettelsen af private seminarier, der er blevet til på stedligt initiativ. I 1920 fandtes der efter statens overtagelse af Haderslev og Tønder Seminarier i alt 7 statsseminarier og 12 private seminarier, i 1938 blev et privat seminarium nedlagt, og antallet af statsseminarier og private seminarier udgjorde herefter henholdsvis 7 og 11, indtil der i året 1949 blev oprettet såvel et statsseminarium, statsseminariet på Emdrupborg, som et privatseminarium. Medens antallet af statsseminarier herefter uforandret har udgjort 8, er antallet af private seminarier i årene fra 1950 til 1960 yderligere blevet forøget med 9 til i alt 21. Ministeriet anerkender i høj grad den indsats, der fra de private seminariers side øves for at løse den betydningsfulde opgave, det er at uddanne lærere til folkeskolen, en opgave, der ellers fuldt ud ville påhvile det offentlige, og har — som det vil være medlemmerne af det høje ting bekendt — så sent som i 1960 som et led i foranstaltningerne til afhjælpning af lærermangelen efter andragender fra Holbæk, Herning og Ålborg godkendt oprettelsen af private seminarier i disse byer. Som følge af denne af staten anerkendte udvikling findes der nu i alt 21 private seminarier og 8 statsseminarier, og det kan vel ikke nægtes, at der herved efterhånden er foregået en stærk forskydning i forholdet mellem antallet af henholdsvis stats- og privatdrevne seminarier, ligesom der ofte har været peget på